

Souvislost pohlaví a způsobu výchovy u dětí mladšího školního věku

Klimeshová (2021) publikovala bakalářskou diplomovou práci, v níž se zabývala souvislostí způsobu výchovy v rodině a zájmem o výtvarnou činnost u dětí mladšího školního věku. Ukázalo se, že s rostoucím věkem dětí klesá zájem o výtvarnou činnost (konec mladšího školního věku je zlomový), jak bývá v literatuře předpokládáno (např. Richards, 2003; Vágnerová, 2017). Nepodařilo se však prokázat souvislost mezi způsobem výchovy v rodině a zájmem o výtvarnou činnost, pouze v případě některých dílčích komponent způsobu výchovy.

Poměrně velké množství dat by ovšem bylo možné dále analyzovat. Existuje například vztah mezi pohlavím dětí a způsobem výchovy v rodině? Celkový způsob výchovy v rodině podle modelu devíti polí způsobů výchovy v rodině (Čáp et al., 2000) se skládá z dílčích komponent emočního vztahu a způsobu řízení obou rodičů zvlášť. S těmito komponenty se dá pracovat odděleně, každý má svou vlastní výpovědní hodnotu.

Data pro výzkum byla získána od 125 dětí ve věku 6-13 let (Klimeshová, 2021). Zastoupení chlapců a dívek bylo zhruba vyrovnané, dívek ($n = 69$; necelých 55 %) bylo o něco více než chlapců ($n = 57$). Hrubý skór každé škály komponentu výchovy může nabývat hodnot od 7 do 21 (Čáp et al., 2000).

Zaměřili jsme se na naměřené dílčí komponenty způsobu výchovy a jejich souvislost s pohlavím dětí jsme ověřovali pomocí Hotellingova testu (speciálním případu MANOVy). Jedná se o vícerozměrnou statistickou metodu, která stanovuje, jaké množství rozptylu naměřených veličin lze vysvětlit pomocí jednoho regresoru. Do modelu jsme zařadili následující proměnné:

Závisle proměnné:

- kladný a záporný komponent matky
- kladný a záporný komponent otce
- komponent volnosti a komponent požadavků matky
- komponent volnosti a komponent požadavků otce

Regresor:

- pohlaví

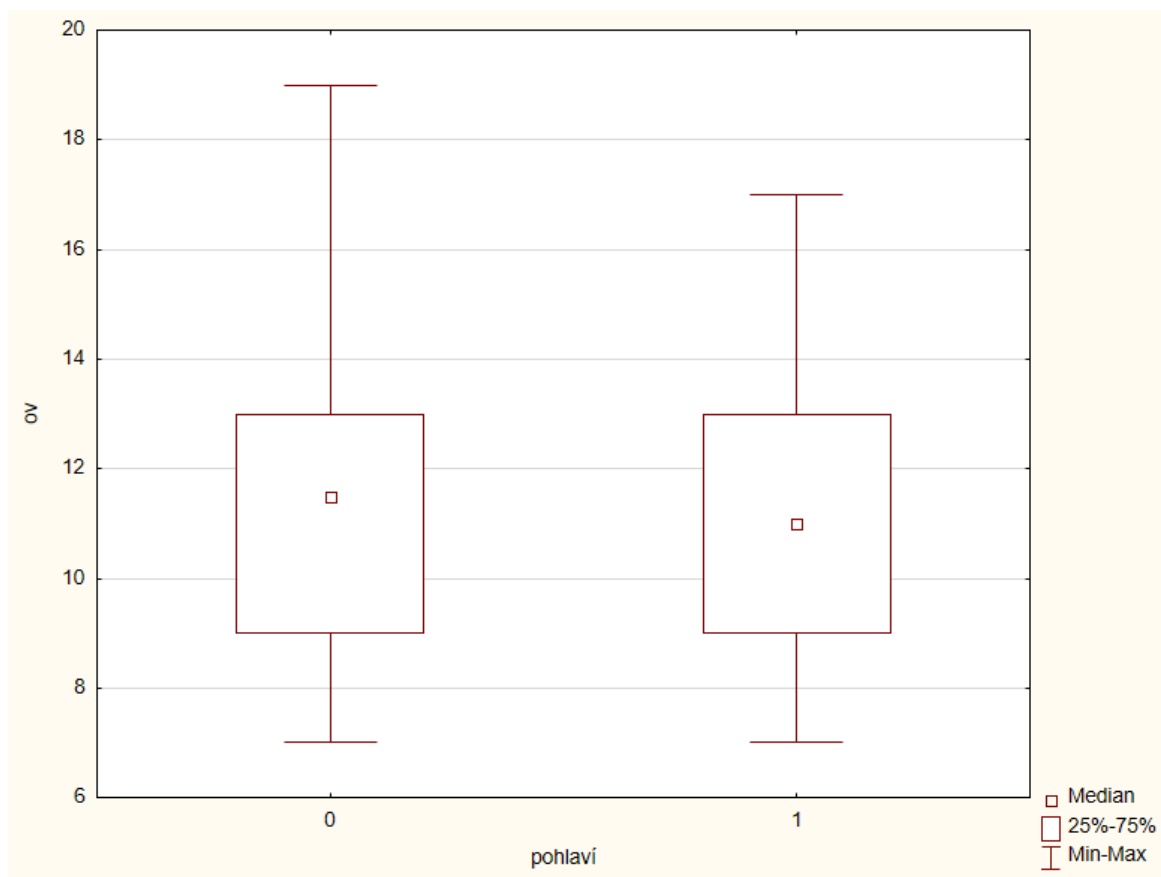
Pomocí metody Hotellingova testu se nepodařilo potvrdit souvislost pohlaví a jednotlivých komponent způsobu výchovy v rodině u dětí mladšího školního věku. Tento test zjišťuje, zda se skupiny pohlaví mezi sebou liší, hodnota $p=0,34$ není statisticky signifikantní, skupiny pohlaví se mezi sebou tedy neliší. Výsledky Hotellingova testu shrnuje Tabulka 1.

Tabulka 1: Výsledky Hotellingova testu

Model	Hotellingovo T^2	F (stupně volnosti)	p hodnota
pohlaví	9,66	1,1387 (8,116)	0,34

Graf 1 ukazuje medián, mezikvartilové rozpětí a minimální a maximální hodnoty zvlášť pro chlapce a dívky. Medián a mezikvartilové rozpětí se skutečně příliš neliší, nicméně u maximálních hodnot je patrný určitý rozdíl. Souhrnný Hotellingův test ovšem neposkytuje možnost detailnější interpretace a bližšího prozkoumání, u kterého z komponentů způsobu výchovy se rozdíl našel.

Graf 1: Krabicový graf Hotellingova testu pro srovnání skupin pohlaví

Pomocí metody Hotellingova testu se nepodařilo prokázat rozdíl v jednotlivých komponentech způsobu výchovy mezi chlapci a dívkami. Na základě analýzy se tedy nedá předpokládat, že by výchovné působení na chlapce nebo dívky bylo v rodinách odlišné.

Zdroje:

Čáp, J., Čechová, V. & Boschek, P. (2000). *Dotazník stylů výchovy pro děti od 8 do 12 let: Manuál*. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR.

Klimešová, J. (2021). *Zájem dětí o výtvarnou činnost a jeho souvislost se způsobem výchovy v rodině*. (Bakalářská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci). Databáze Theses.

Richards, R. (2003). „My drawing sucks!“. *Children's belief in themselves as artists*. Prezentováno na NZARE/AARE Joint Conference 2003. Získáno z EBSCO databáze.

Vágnerová, M. (2017). *Vývoj dětské kresby a její diagnostické využití*. Praha: Raabe.